

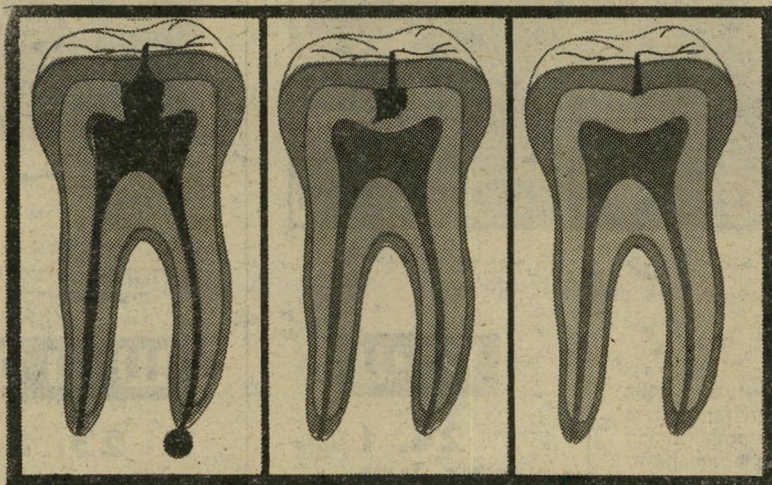
השיניים אוכלות אותן!

היה בסיפור כזה כדי לעורר תמיהה, שכן היו אלה הספרים והגלבים שעסקו בריפוי שיניים, או לפחות בטיפול הנפוץ ביותר בריפוי זה — העקירה. בינתיים הוכרה רפואת השיניים כמקצוע רפואי לכל דבר, והספרים והגלבים איבדו את פרנסתם הצדדית לטובת רופאי השיניים ומרפאי השיניים. אך בישראל קם הגולם על יוצרו, לפחות במובן מסוים: הטיפול בשיניים על כל רמותיו הפך למיצרך העלול לערער את תקציבן של מישפחות רבות, וקהל צרכני הריפוי מצטמצם בהכרח והופך נחלתן הביצעית של השכבות המבוססות באוכר לוסיה.

הצרות מתחילות כבר בגיל הילדות. הסטטיסטיקה מלמדת ש-90% מכלל החיילים המתגייסים לצה"ל לוקים בשיניים. אצל כל חייל פגועות חמש שיניים בממוצע. פירוש הדבר הוא, שרק 5% נוספים נפגעים במחלות שיניים בגיל מאוחר יותר — בדבר כלל אלה הם זקנים שאצלם נובעת הגיעה בעיקר ממחלות חניכיים הנוטות לצוץ ולהתפתח בגיל מאוחר.

המחלה הנפוצה ביותר היא העששת. חיידקי העששת מתפתחים במהירות בשיירי מזון לעוס, המצטברים בחלל הפה, בעיקר ברווחים שבין השיניים. חיידקים אלה תוקפים את ציפוי המגן הגוגי הנוקשה של השן, חודרים בעדו ומתחילים לפרק את חומר השן הרכך יותר. בסופו של התהליך הם מגיעים לשרש השן, ושם עלולה להתפתח מורסה. כאשר מפעילה המורסה לחץ על העצב, מתפתל הקורבן מכאבים קשים. חיידקי העששת מתפתחים במהירות עצומה בשיירי סוכר. עוגות, שוקולד וממתקים הינם האויב הראשון במעלה של מערכת שיניים בריאה.

לאויב זה מתלווה ההזנחה. מעטים מאוד הילדים המצחצחים שיניים כהלכה; כלומר: אחרי כל ארוחה, לפחות חמש פעמים ביום, באמצעות מברשת מתאימה ובעזרת חוט דנטלי המוציא את שיירי

המגיפה הראומית היא העששת. באיור ניתן להבחין בשלבי המחלה. בציר מימין תוקפים חיידקי העששת את חומר המגן הגוגי. באמצע — חיידקי העששת חודרים לחומר הרכך של השן, משמאל הם מגיעים אל השרש ויוצרים מורסה. האיור לקוח מחוברת שהוציא אשר הירשברג.

מחירי ריפוי גבוהים — אמצעי מניעה — מודעות ציבורית = מגיפה לאומית. אכן, נוסחה מעוררת חלחלה.

אויב ושמו

עששת

לפני כמה שבועות פורסם סיפורה של נערה חיפאית, שנכנסה אל מרפאת שיניים*, שגור לה קיווצת-שיער. כספר לכל דבר (העולם הזה 2262). סיפור זה מדגים יפה את מצבה העגום של ישראל בשטח ריפוי השיניים. במאה הקודמת לא

* מאוחר יותר התברר שהאיש מתחזה למרפאת שיניים, והוגשה נגדו תלונה.

במצב הגרוע ביותר בעולם בשטח רפואת השיניים. הסיבה לדבריו: ישראל מצויה באמצע. מבחינת הרגלי התזונה היא משר-תייכת לעולם המפותח. יש צריכה עצומה של מזונות משחתי-שיניים, במיוחד מזון נות המכילים סוכרים, שהם הגורם היעיקרי למחלות. במדינות מפותחות פחות, בעולם השלישי, למשל, לא צורכים סוכרים רבים, ומחלות השיניים אינן נפוצות כלי-כך. אך מבחינת המודעות שייכת ישראל לחלוטין לעולם השלישי, וכך גם מבחינת פעולות המניעה. אם מוסיפים לכך את מחירי הריפוי, שהם הגבוהים ביותר בעולם המערבי יחסית לשכר, התקבלה תוצאה שהיא הקטסטרופה הבריאותית מס' 1 של ישראל.

במלים פשוטות: הרגלי-תזונה גרועים +

מחלות השיניים הן המחלות הנפוצות ביותר בישראל — יותר משפעת, נזלת, מחלות-עור, מחלות-קיבה או מחלות לב. לפי הערכה זהירה ביותר, 94% מכלל האוכלוסייה בישראל לוקים במחלות-שיניים. אומדן פחות זהיר מדבר על 98%. איש אינו מדבר על פחות מכך. אין שום סוג אחר של מחלות המתקרב בתפוצתו לרמה זו.

חמור מזה: מחלות השיניים בישראל מטופלות פחות מכל מחלה אחרת. רק כרבע מכלל החולים זוכה לטיפול כלשהו. שלושה-רבעים מכלל החולים ממשיכים לסבול מכאבים, זיהומים ותופעות-לוואי העוללות להסתיים גם במוות.

שלא כמחלות רבות אחרות, מחלות השיניים אינן עשויות להתרפא עם הזמן, גם ללא טיפול רפואי, או לשכוך ולהגיע למצב שאין בהן נזק. מחלות-שיניים שאינה מטופלת אחת דינה — היא הולכת ומחריפה.

נוסחה

מפחידה

למצב זה שיש סיבות עיקריות: אי-מודעות מצד הציבור; כימעט שאין פעולות-הסברה בבתי-הספר, בצבא ובקרב הציבור המבוגר. מחלות השיניים פוגעות בצורה שווה בכל שכבות הציבור — אך רק השכבות המבוססות מודעות לצורך לטפל בשיניהן, והן עושות זאת.

מחיר הטיפול: המיבנה המפגור של רפואת השיניים בארץ גורם לכך, שמחיר הטיפול במחלה הנפוצה ביותר הוא גם הגבוה ביותר. ריפוי שיניים נחשב למיצרך של מותרות, שרק מעטים ונבחרים זוכים בו.

לדעתו של רופא המלמד באחת הפקולטות לרפואת-שיניים בארץ, נמצאת ישראל